

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ Ing. A. G., 2/ J. J.**, obaja zastúpení JUDr. J. B., proti žalovanému **V.**, IČO : X., zastúpenému JUDr. E. K., **o zaplatenie 57 349,60 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp.zn. 14 C 267/2004, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. októbra 2009 sp.zn. 12 Co 151/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. októbra 2009 sp.zn. 12 Co 151/2009, ako aj uznesenie Okresného súdu Zvolen z 20. mája 2010 č.k. 14 C 267/2004-439 v časti výroku, ktorým uložil žalobcom 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 6 218,68 € na účet právnej zástupkyne žalovaného do troch dní od právoplatnosti uznesenia, **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 29. januára 2009 č.k. 14 C 267/2004-367 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia 1/, 2/ domáhali zaplatenia 57 349,60 € s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne od 16. decembra 2004 do zaplatenia. Ďalej rozhodol, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozsudku vo veci samej. Z vykonaného dokazovania dospel k právnomu záveru, že žalobcovia 1/, 2/ nadobudli právo užívania nebytových priestorov v nehnuteľnosti, ktorej postavenie bolo dohodnuté Zmluvou o združení finančných prostriedkov dňa 17. decembra 1971 viacerými vtedy štátnymi organizáciami, medzi ktorými bola aj S.. Hospodárskou zmluvou zo dňa 25. apríla 1974, ktorá bola uzatvorená na dobu neurčitú, si dohodli zmluvné strany platnosť trvania zmluvy na 50 rokov, na základe čoho organizáciám, ktoré poskytli finančné prostriedky na výstavbu nehnuteľností z vlastných zdrojov, dohodou vzniklo k spornej budove

vo vymedzených častiach bezodplatné užívacie právo najmenej na dobu 50 rokov. S. previedol právo užívania k vymedzenej časti spornej budovy zmluvou o prevode práva užívania nebytových priestorov na žalobcov 1/, 2/ dňa 24. októbra 1995. Žalovaný získal vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti od svojho právneho predchodcu spoločnosti V. na základe Zmluvy o prevode časti podniku zo dňa 28. februára 1996 uzavretej s F.. Táto spoločnosť prevzala s vlastníckym právom k spornej nehnuteľnosti všetky práva a záväzky súvisiace s uvedeným majetkom ku dňu účinnosti zmluvy, preto na žalovaného prešli všetky záväzky pôvodného vlastníka. Jedným zo záväzkov bolo aj strpenie obmedzenia užívania časti nebytových priestorov v spornej budove žalobcami 1/, 2/. Súd prvého stupňa preto považoval právo užívania nebytových priestorov žalobcami 1/, 2/ za právo, ktoré mohli nadobudnúť od právneho predchodcu, mali právo s ním disponovať, okrem iného ho mohli v súlade so zákonom prevádzať na iné subjekty. Mal za to, že právom žalobcov 1/, 2/ bolo nehnuteľnosť prenajímať ďalším subjektom a to za odplatu. Konštatoval, že účinnosťou zák. č. 116/90 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov od 1. mája 1990 sa právo užívať nebytové priestory vzniknuté na základe ust. § 348 Hospodárskeho zákonníka pretransformovalo zo zákona na nájom nebytových priestorov podľa § 15 ods. 1 zák. č. 116/90 Zb. Pretože nebolo sporné, že žalovaný žalobcom 1/, 2/ neumožnil realizovať právo nájmu k uvedeným nebytovým priestorom a sám ich prenajímal a bral za to úžitok, musel súd posudzovať, či boli pre takéto konanie žalovaného splnené zákonné podmienky. Dospel k záveru, že podľa právnej úpravy § 6 ods. 1 zák. č. 116/90 Zb. bolo možné prenechať nebytové priestory do podnájmu len so súhlasom prenajímateľa. V danom prípade prenajímateľom bol žalovaný, ktorý nesúhlasil s prenechaním nebytových priestorov do podnájmu tretím osobám žalobcami 1/, 2/ a z toho dôvodu na strane žalovaného nemohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie prijímaním plnenia za užívanie priestorov, ktorých nájom svedčal žalobcom, tretím osobám.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcov 1/, 2/ rozsudkom z 22. októbra 2009 sp.zn. 12 Co 151/2009 potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvého stupňa. Samostatným výrokom pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie. V plnom rozsahu si osvojil právny názor súdu prvého stupňa, ako aj jeho odôvodnenie. Ďalej uviedol : „všetky spory, aj prejednávajúca vec, viažuce sa na uvedenú nehnuteľnosť a realizáciu vlastníckych alebo nájomných vzťahov, vyplývajú zo situácie vzniknutej za platnosti predchádzajúcej právnej úpravy, ktoré inštitútom „zmluvy o združení finančných prostriedkov na výstavbu nehnuteľností“, ktoré sa stali štátnym majetkom, riešila majetkovú účasť subjektov (štátnych

podnikov) dlhodobým bezodplatným užívacím právom. Po zmene právnej úpravy dotýkajúcej sa najmä vlastníckych vzťahov a s tým súvisiacich ostatných právnych dôsledkov sa práva úžitku podriadili právnej úprave zákona č. 116/90 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov. Tým mohlo dôjsť k tomu, že nehnuteľnosti bolo možné vlastnícky prevádzať zo štátu na iné subjekty, ktoré neboli totožné so zmluvnými užívateľmi, ktorým zmluvy zabezpečili bezodplatnosť na dlhú dobu bez kompenzácie obmedzení vlastníckych práv tých, ktorí nehnuteľnosť získali s uvedenou ťarchou. Právny stav takto modifikovaný nie je štandardný, je ojedinelý a navodzuje právnu nerovnosť v možnosti realizácie práva bez prípadných kompenzácií. Zaťaženie nehnuteľnosti bezodplatným užívacím právom by skôr navodzovalo právnu kategóriu vecných bremien, čo však explicitne z právnej úpravy nevplyva. Vzhľadom na to, že v právnej problematike a najmä v dôsledkoch súvisiacich s existenciou nehnuteľností, na ktorých vzniku sa finančne podieľali viaceré subjekty a právna úprava, nedávala možnosť tieto situácie riešiť vznikom spoluvlastníckych práv zo zákona, že k daným nehnuteľnostiam existovali zmluvne dohodnuté záväzky vo vzťahu k ich užívaniu a že následne sa tieto vzťahy zmenili na právnu kategóriu nájmu nebytových priestorov so všetkými dôsledkami, ktoré z nej vyplynuli, ako aj skutočnosti, že v tomto konkrétnom prípade zúčastnených subjektov na výstavbe nehnuteľnosti, sa na prenajímanie rôznym tretím subjektom zo strany oboch sporných strán viažu viaceré súdne rozhodnutia, považoval odvolací súd v tomto konkrétnom prípade za správne, aby bola účastníkom daná možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku a to dovolania. Za otázku zásadného právneho významu považoval odvolací súd zodpovedanie

1) či právo užívania nebytových priestorov na základe združenia finančných prostriedkov do výstavby nehnuteľnosti na základe právneho stavu spravujúceho sa Hospodárskym zákonníkom je právom majetkovým, aký má obsah,

2) či ide o právo prevoditeľné s dôsledkom jeho využitia tretími osobami bez súhlasu vlastníka,

3) aké obmedzenia vlastníckeho práva vyplývajú z existencie takto vzniknutého nájmu nebytových priestorov.

Okresný súd Zvolen uznesením z 20. mája 2010 č.k. 14 C 267/2004-439 zaviazal žalobcov 1/, 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému trovy konania vo výške 6 218,68 € na účet ich právnej zástupkyne do troch dní od právoplatnosti uznesenia, žalobcovi 2/ vrátil zálohu na trovy dôkazu zloženú na účet súdu v sume 207,39 € a súčasne upravil účtáreň súdu, aby žalobcovi 2/ túto sumu zálohy vrátila v lehote troch dní od právoplatnosti

uznesenia. Ďalej rozhodol v vrátení zálohy na trovy dôkazu žalovanému v sume 207,39 € a upravil účtáreň súdu, aby túto zálohu vrátila žalovanému v lehote troch dní od právoplatnosti uznesenia. Svoje rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvého stupňa § 142 ods. 1 O.s.p., keďže žalovaný bol v konaní plne úspešný, priznal mu uplatnenú náhradu trov konania.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/, 2/ dovolanie, ktoré odôvodnili s poukazom na § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. a navrhli napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietali, že odôvodnenie rozsudku je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a obsahuje nesprávne právne závery v tom, že užívacie právo k nehnuteľnosti, o ktorom vyslovil názor, že žalobcom 1/, 2 patrí, nemôže byť predmetom prevodu. Ako k tomuto právnomu záveru dospel a podľa akého zákonného ustanovenia však v odôvodnení rozsudku odvolací súd neuviedol. Poukázali na to, že odvolaním napadnutý rozsudok protirečí s inými už skôr vyslovenými právnymi názormi v súdnych konaniach. Trvali na tom, že právo, ktoré nadobudli od S. je prevoditeľné, lebo v opačnom prípade by ho nemohli ani oni nadobudnúť zmluvou zo dňa 24. októbra 1995.

K dovolaniu sa vyjadril žalovaný, ktorý záver súdu o tom, že nevznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, považoval za správny a dovolanie žalobcov 1/, 2/ preto hodnotil ako neopodstatnené. Namietal i skutočnosť, či sa v danej veci, vzhľadom na obsah pripusteného dovolania, jedná o také rozhodnutie súdu, ktoré je po právnej stránke zásadného právneho významu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p., a dospel k záveru, že toto rozhodnutie, ako aj rozhodnutie o trovách konania, treba zrušiť.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. Občiansky súdny poriadok nevysvetľuje, čo treba rozumieť pod rozhodnutím odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu. Bezpochyby ním

ale je také rozhodnutie, ktoré rieši dosiaľ nenastolenú alebo len v iných súvislostiach prezentovanú a právne inak riešenú otázku takým spôsobom, ktorý je významný zo širších hľadísk, teda nielen v konkrétnej prejednávanej veci. Vzhľadom na to realizácia uvedeného oprávnenia odvolacieho súdu musí mať vždy povahu výnimočnosti a vychádzať z prísneho rešpektovania zákonných podmienok, vymedzujúcich rozsah tohto oprávnenia. Možnosť založiť prípustnosť dovolania samozrejme neznamená, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania kedykoľvek a úplne podľa svojej (ničím neobmedzenej a ľubovoľnej) úvahy; jeho úvahu zákon striktne ohraničuje do rámca posúdenia zásadnosti rozhodnutia po právnej stránke.

Procesná možnosť odvolacieho súdu založiť prípustnosť dovolania nesmie ani v spomenutom rámci právnej zásadnosti rozhodnutia viesť k prenášaní ťažiska rozhodovania odvolacieho súdu na súd dovolací. Aj v prípade reálnosti predpokladu, že účastníci využijú procesnú možnosť, vytvorenú odvolacím súdom tým, že vyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.), a že sa teda vecou bude zaoberať dovolací súd, musí sa odvolací súd sám vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré zaujal. Dostatočné vysvetlenie skutkových a právnych záverov má v prípade dovolania pripusteného podľa § 238 ods. 3 O.s.p. osobitný význam, lebo ak odvolací súd vysloví prípustnosť dovolania, je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Aj z týchto dôvodov treba, aby spôsob, ktorým odvolací súd formuloval odôvodnenie výroku zakladajúceho prípustnosť dovolania, nevyvolával ďalšie otázky, prípadne potrebu bližšieho výkladu tohto, čo mal odvolací súd na mysli pri pripustení dovolania alebo v čom konkrétne spočíva zásadný právny význam jeho rozhodnutia.

Odvolací súd za otázku zásadného právneho významu považoval odvolací súd zodpovedanie ad 1/ či právo užívania nebytových priestorov na základe združenia finančných prostriedkov do výstavby nehnuteľnosti na základe právneho stavu spravujúceho sa Hospodárskym zákonníkom je právom majetkovým, aký má obsah, ad 2) či ide o právo prevoditeľné s dôsledkom jeho využitia tretími osobami bez súhlasu vlastníka, ad 3) aké obmedzenia vlastníckeho práva vyplývajú z existencie takto vzniknutého nájmu nebytových priestorov.

Z rozhodnutia napadnutého dovolaním nevyplýva, ako odvolací súd (z akých dôvodov a so zreteľom na ktoré ustanovenia zákona) vyriešil otázky, ktorých zodpovedanie pripustil vo svojom pripustenom dovolaní. Odvolací súd len konštatoval, že „súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí pri konštatovaní zistenia skutkového stavu veľmi podrobne a pravdivo uviedol právnu genézu vzniku nehnuteľnosti v súvislosti s uzavretou zmluvou o združení finančných prostriedkov s právami a povinnosťami, ktoré zúčastneným subjektom vznikli a riadili sa nimi, ako aj s obsahom práva užívania nebytových priestorov žalobcami na základe zmluvy s právnym predchodcom S., súčasne sa súd vysporiadal i s otázkou vzniku vlastníckeho práva žalovaného, ktorý sa stal výlučným vlastníkom sporných nehnuteľnosti v celosti. Okresný súd svoj právny názor, na ktorom postavil svoje rozhodnutie, založil na skutočnosti, že žalobcovia nadobudli právo užívania nebytových priestorov, že boli oprávnení v žalovanom období určené priestory užívať a žalovaný bol povinný ich právo rešpektovať, pretože prevzal všetky záväzky, ktoré s úžitkom nehnuteľnosti súviseli od svojho právneho predchodcu. Pokiaľ sa však domáhali žalobcovia vydania bezdôvodného obohatenia vo výške získaných finančných prostriedkov za prenájom nebytových priestorov tretím osobám, nemôže ísť o bezdôvodné obohatenie, pretože vlastník na postúpenie práva používať nebytové priestory formou podnájmu súhlas nedal a správal sa v zhode so zákonom predpokladanými dôsledkami. Podľa názoru okresného súdu jednoznačne išlo o nájom nebytových priestorov podľa zák. č. 116/90 Zb., podmienky podnájmu neboli pre prípad žalobcov z účinnosti zákona vyňaté, preto bola žaloba bezdôvodná“ .

Sám odvolací súd, okrem toho, že konštatoval, že si hore uvedený právny názor súdu prvého stupňa osvojil, neuviedol svoj právny názor na riešenie právnej otázky zásadného významu, na ktorú pripustil mimoriadny opravný prostriedok a ktoré formuloval do troch okruhov tak, ako uviedol v svojom rozhodnutí. Ním formulované právne otázky však nie sú v jeho rozhodnutí , okrem ich vymedzenia a poukaz na zmenu právnej úpravy, nastolenú zákonom č.116/90 Zb. s úvahou o „právnej kategórii vecných bremien“ vyriešené a odôvodnené tak, aby mohla byť ich správnosť predmetom prieskumu dovolacieho súdu.

Z prieskumnej povahy dovolacieho konania pritom vyplýva, že dovolací súd môže preskúmať rozhodnutie dovolacieho súdu len so zreteľom na právnu otázku, ktorú odvolací súd sám vyriešil a vyriešenie ktorej sa stalo súčasťou jeho rozhodnutia. Ustanoveniu § 238 ods. 3 O.s.p. nezodpovedá, pokiaľ odvolací súd pripustí dovolanie vo vzťahu k otázke, ktorú sám v rozhodnutí právne neposúdil a nevyriešil. Odvolací súd sa totiž sám musí vysporiadať

so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a svoj myšlienkový postup musí dostatočne odôvodniť aj s poukazom na všetky právne závery, ktoré v rámci rozhodovania zaujal. Pokiaľ odvolací súd v rámci dovolacej otázky nastolí otázky, avšak sám ich neposúdi a v odôvodnení rozhodnutia nevysvetlí, je takéto pripustenie dovolacej otázky na úkor presvedčivosti odôvodnenia celého rozhodnutia vo veci samej a vyvoláva pochybnosti o komplexnosti rozhodnutia. V takom prípade možno tiež pripustenie dovolania považovať za náznak toho, že odvolací súd si nie je istý správnosťou svojho právneho posúdenia veci a v rozpore s prieskumnou povahou dovolacieho konania očakáva, že príslušné právne závery vysloví dovolací súd.

Už v rozsudku z 28. februára 2001 sp.zn. 2 Cdo 114/2000 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že v súlade so zásadou preskúmateľnosti, presvedčivosti a zrozumiteľnosti súdnych rozhodnutí musí odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia sám vyriešiť právnu otázku, pre ktorú pripustil dovolanie; musí preto vysvetliť, z akých dôvodov považoval za správny ten právny názor, z ktorého pri posúdení veci vychádzal. Ak tak neurobí, a iba vo všeobecnej rovine stanoví okruh právnych otázok, je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné, čo treba považovať za vonkajší prejav tzv. inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie veci (R 111/1998), na ktorú musí dovolací súd v prípade procesne prípustného dovolania vždy vziať zreteľ (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

V nadväznosti na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že spôsob, akým odvolací súd v prejednávanej veci odôvodnil pripustenie dovolania, v spojení s tým, že sám dostatočne nevysvetlil právne riešenie v konaní nastolených právnych otázok (a v tomto treba prisvedčiť dovolateľom, že je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov) svedčí o tom, že v odvolacom konaní došlo k tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na výskyt tejto procesnej vady dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.)

So zreteľom na dôvod vedúci k zrušeniu napadnutého rozsudku sa nezaoberal vecnou správnosťou právneho posúdenia, na ktorom spočíva zrušované rozhodnutie.

Súčasne dovolací súd zrušil i uznesenie okresného súdu v časti o povinnosti žalobcov 1/, 2/ zaplatiť žalovanému trovy konania, nakoľko v novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. marca 2011

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová